

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN

ONDERZOEK NAAR DE KWALITEITSVERBETERING

CSG Comenius, locatie Zamenhof

afdeling vmbo kaderberoepsgerichte leerweg

Plaats	: Leeuwarden
BRIN-nummer	: 02VC-2
HB-nummer	: 3249901
Onderzoek uitgevoerd op	: 18 januari 2012
Rapport vastgesteld te Utrecht op	: 9 maart 2012

VASTSTELLING RAPPORT

Dit rapport bevat de resultaten van een Onderzoek naar de Kwaliteitsverbetering (OKV) dat de inspectie uitvoerde op 18 januari 2012.

Het rapport is vastgesteld door drs. L.A. Tabak, directeur toezicht voortgezet onderwijs, te Utrecht op 9 maart 2012.

1. INLEIDING

De Inspectie van het Onderwijs heeft op 18 januari 2012 een onderzoek naar kwaliteitsverbetering (OKV) uitgevoerd op CSG Comenius, locatie Zamenhof, afdeling vmbo kaderberoepsgerichte leerweg om na te gaan of de tekortkomingen in de kwaliteit van het onderwijs zijn opgeheven. Bij aanvang van het proces van geïntensiveerd toezicht was voorzien in een tussentijds kwaliteitsonderzoek (TKO). Op basis van de opgeheven tekortkomingen in de kwaliteit van het onderwijs, waaronder vier normindicatoren, is het TKO omgezet in een onderzoek naar kwaliteitsverbetering (OKV).

Aanleiding

De aanleiding voor dit onderzoek is het volgende. Tijdens het kwaliteitsonderzoek dat is uitgevoerd op 8 december 2010 zijn tekortkomingen vastgesteld in de opbrengsten, het onderwijsleerproces en de zorg en begeleiding van leerlingen. Deze tekortkomingen zijn beschreven in het inspectierapport dat is vastgesteld op 7 maart 2011. De kwaliteit van het onderwijs is toen als 'zeer zwak' beoordeeld en de inspectie heeft haar toezicht geïntensiveerd. In het kader hiervan voert de inspectie nu een onderzoek uit om na te gaan of eerder vastgestelde tekortkomingen zijn opgeheven. In dit onderzoek wordt tevens nagegaan of de school voldoet aan een aantal wettelijke voorschriften.

Toezichthistorie

Naar aanleiding van de onvoldoende opbrengsten bij de afdeling vmbo kaderberoepsgerichte leerweg (kbl) heeft de inspectie op 8 december 2010 een kwaliteitsonderzoek uitgevoerd. Op basis van de onvoldoende opbrengsten, alsmede tekortkomingen in het onderwijsproces en de zorg en begeleiding is de afdeling vmbo-kbl als 'zeer zwak' beoordeeld. Vier normindicatoren werden als onvoldoende beoordeeld en bevonden zich in de aspecten 'Leerstofaanbod' (2.3), 'Schoolklimaat' (4.7), 'Didactisch handelen' (5.2) en 'Zorg en begeleiding' (7.1). Daarnaast werden drie indicatoren van het aspect 'Afstemming' (6.1, 6.2, 6.3) als onvoldoende beoordeeld. De kwaliteitszorg werd als voldoende beoordeeld, waarbij geen van de onderzochte indicatoren een onvoldoende oordeel kreeg.

De school voldeed niet aan de onderzochte aspecten voor wat betreft wet- en regelgeving, aangezien de school destijds niet beschikte over een vastgesteld schoolplan (N2).

Bij het voortgangsgesprek op 12 oktober 2011 constateerde de inspectie dat de uitvoering van de afspraken op basis van het verbeterplan en zoals opgenomen in het toezichtplan op schema liep.

Onderzoeksopzet

De inspectie heeft de opbrengsten en de kwaliteitszorg onderzocht. Ook is onderzocht of de school voldoet aan de wet- en regelgeving zoals opgenomen in het toezichtkader. De inspectie heeft nu ook alle normindicatoren beoordeeld, dus ook de normindicatoren die in het kwaliteitsonderzoek als voldoende zijn beoordeeld. Daarnaast is het OKV gericht op de indicatoren uit het toezichtkader die tijdens het kwaliteitsonderzoek op 8 december 2010 als onvoldoende zijn beoordeeld.

Het onderzoek bestond uit de volgende activiteiten:

- Onderzoek en analyse van documenten en gegevens over de school die bij de inspectie aanwezig zijn.
- Analyse van documenten die betrekking hebben op zelfevaluatie-activiteiten van de school en van andere documenten die de school voorafgaand aan het schoolbezoek heeft toegestuurd en tijdens het schoolbezoek heeft overhandigd.
- Schoolbezoek, waarbij in een aantal groepen de onderwijspraktijk is geobserveerd door het bijwonen van lessen. Bovendien heeft de inspectie over de kwaliteit van de indicatoren gesprekken gevoerd met het management.

- Op uw school is verder een gesprek gevoerd met leerlingen, docenten en zorgfunctionarissen.
- Aan het eind van het schoolbezoek heeft de inspectie de bevindingen van het onderzoek besproken met de directie en een vertegenwoordiger van het bevoegd gezag.

Toezichtkader

De inspectie heeft zich bij haar onderzoek gebaseerd op het Toezichtkader vo 2011. In het jaarwerkplan verantwoordt de inspectie welke wettelijke aspecten zijn onderzocht. Deze documenten zijn te vinden op www.onderwijsinspectie.nl.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 zijn de bevindingen uit het onderzoek naar de onderwijskwaliteit en de wettelijke voorschriften weergegeven. Dit wordt gevolgd door een paragraaf waarin het oordeel van de inspectie wordt toegelicht en waar mogelijk de schoolontwikkeling in samenhang wordt beschreven. Hoofdstuk 3 geeft het toezichtarrangement weer.

2. BEVINDINGEN

2.1 Kwaliteits- en nalevingsprofiel

In onderstaande tabel vermeldt de inspectie welke indicatoren in dit onderzoek zijn betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader voortgezet onderwijs. De indicatoren met een asterisk zijn de normindicatoren; zij spelen een beslissende rol bij de beoordeling van de kwaliteit van het onderwijs.

De bevindingen zijn weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de betreffende indicator gerealiseerd is.

Legenda:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende
4. goed
5. niet te beoordelen (alleen bij opbrengsten)

De inspectie heeft daarnaast onderzocht of wordt voldaan aan de naleving van enkele wettelijke voorschriften. Of de school wel of niet voldoet aan deze wettelijke vereisten wordt tot uitdrukking gebracht met de score 'ja' of 'nee'.

Resultaten		1	2	3	4	5
1.1	* De leerlingen behalen in de onderbouw het opleidingsniveau dat mag worden verwacht.		●			
1.2	* De leerlingen lopen weinig vertraging op in de bovenbouw van de opleiding vmbo-k.		●			
1.3	* De leerlingen van de opleiding vmbo-k behalen voor het centraal examen de cijfers die mogen worden verwacht.		●			
1.4	* Bij de opleiding vmbo-k zijn de verschillen tussen het cijfer voor het schoolexamen en het cijfer voor het centraal examen van een aanvaardbaar niveau.			●		

Leerstofaanbod		1	2	3	4
2.1	* De aangeboden leerinhouden in de onderbouw voldoen aan de wettelijke vereisten.			●	
2.2	* De aangeboden leerinhouden in de bovenbouw zijn dekkend voor de examenprogramma's.			●	
2.3	* De school met een substantieel percentage taalachterblijvers heeft bij alle vakken een aanbod aan leerinhouden dat past bij de talige onderwijsbehoeften van deze leerlingen.			●	

Schoolklimaat		1	2	3	4
4.4	* De school heeft inzicht in de veiligheidsbeleving van leerlingen en personeel en in de incidenten die zich op het gebied van sociale veiligheid op de school voordoen.			●	
4.7	* Het personeel van de school zorgt ervoor dat de leerlingen op een respectvolle manier met elkaar en anderen omgaan.			●	
4.8	* De mentoren stimuleren het welbevinden en de motivatie van de leerlingen.			●	

Didactisch handelen		1	2	3	4
5.1	* De leraren geven duidelijke uitleg van de leerstof.			●	
5.2	* De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.			●	
5.3	* De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.			●	

Afstemming		1	2	3	4
6.1	De aangeboden leerinhouden maken afstemming mogelijk op de onderwijsbehoeften van de individuele leerlingen.			●	
6.2	De leraren stemmen de instructie af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			●	
6.3	De leraren stemmen de verwerkingsopdrachten af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.		●		
6.4	De leraren stemmen de onderwijstijd af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			●	

Zorg		1	2	3	4
7.1	* De school gebruikt een samenhangend systeem van genormeerde instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen.			●	

Begeleiding		1	2	3	4
8.2	* De school voert de zorg planmatig uit.			●	

Kwaliteitszorg		1	2	3	4
9.1	De school heeft inzicht in de onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie.			●	
9.2	De school evalueert jaarlijks de resultaten van de leerlingen.			●	
9.3	De school evalueert regelmatig het onderwijsleerproces.			●	
9.4	De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten.			●	
9.5	De school borgt de kwaliteit van het onderwijsleerproces.			●	
9.6	De school waarborgt de kwaliteit van het schoolexamen en van andere toetsinstrumenten.			●	

Wet- en regelgeving		nee	ja
N1	Door of namens het bestuur is de vastgestelde schoolgids naar de inspectie gestuurd en deze schoolgids bevat de verplichte onderdelen (WVO art. 24a en 24c).		●
N2	Door of namens het bestuur is het vastgestelde schoolplan naar de inspectie gestuurd en dit schoolplan bevat de verplichte onderdelen (WVO art. 24 en 24c).		●
N3	Door of namens het bestuur is het vastgestelde zorgplan van het samenwerkingsverband naar de inspectie gestuurd en dit zorgplan bevat de verplichte onderdelen (WVO art. 10h).		●
N4	Door of namens het bestuur zijn het Examenreglement en het PTA naar de inspectie gestuurd en beide voldoen inhoudelijk aan de wettelijke vereisten (Eindexamenbesluit art. 31).		●
N5	De geplande onderwijstijd voldoet aan de wettelijke vereisten (WVO art. 10, lid 2; 10b, lid 2; 10d, lid 2; 10f, lid 3a; 11c, lid 1b; 12, lid 5).		●

2.2 Beoordeling

Algemeen beeld

De inspectie concludeert dat het onderwijs op CSG Comenius, locatie Zamenhof, afdeling vmbo kaderberoepsgerichte leerweg niet langer 'zeer zwak' is. Aan de afdeling vmbo kaderberoepsgerichte leerweg wordt het aangepast arrangement 'zwak' toegekend. Voor de afdeling geldt dat de opbrengsten nog onvoldoende zijn. Alle normindicatoren en de kwaliteitszorg zijn als voldoende beoordeeld. Ten aanzien van de overige indicatoren geldt dat er nog één indicator van het aspect afstemming (6.3) als onvoldoende is beoordeeld.

De inspectie stelt vast dat de school voortvarend aan de kwaliteitsverbetering heeft gewerkt, dat de opbrengsten verbeteren en dat er door het team goede resultaten zijn bereikt.

De school voldoet aan de wet- en regelgeving.

Toelichting

Het bovenstaande algemene oordeel van de inspectie wordt hieronder toegelicht. Daarbij komen voor zover van toepassing achtereenvolgens de in de inleiding genoemde aspecten aan bod: de opbrengsten, het onderwijsproces, zorg en begeleiding, de kwaliteitszorg en de wet- en regelgeving.

Opbrengsten

De opbrengsten van CSG Comenius, locatie Zamenhof, afdeling vmbo kaderberoepsgerichte leerweg zijn op basis van de opbrengstenkaarten 2009, 2010 en 2011 als onvoldoende beoordeeld, vanwege het onvoldoende rendement van de onder- en bovenbouw en het onvoldoende gemiddeld centraal examencijfer.

Het rendement van de onderbouw is -berekend over twee jaren- onvoldoende: opbrengstenkaart 2010: '2', 2011: '2'. Het rendement van de onderbouw is op de opbrengstenkaart 2009 niet beschikbaar, omdat de leerlingen kort daarvoor nog verspreid zaten over verschillende locaties.

Het rendement van de bovenbouw is eveneens onvoldoende ('2', '1', '2'). Op basis van eigen analyses schat de school in dat de mogelijkheid bestaat dat zowel het rendement van de onderbouw als dat van de bovenbouw op de opbrengstenkaart 2012 voldoende wordt. Indien dit het geval blijkt te zijn voor het rendement van de onderbouw, zal ook het opbrengstenoordeel 2012 voor deze indicator voldoende zijn.

Het gemiddelde verschil tussen SE-CE berekend over drie jaren is 0,23. De afgelopen drie jaren nemen de discrepanties tussen SE-CE af: OK 2009 0,36, OK 2010 0,28, OK 2011 0,04.

Op de laatste opbrengstenkaart 2011 is het gemiddeld centraal examencijfer voldoende ('3'). Op de opbrengstenkaarten 2009 en 2010 respectievelijk '2' en '1'.

De examenresultaten van de meeste vakken zijn op de opbrengstenkaart 2011 van een gemiddeld niveau op economie, wiskunde, biologie en maatschappijleer na, die 0,2 of 0,3 onder de 6,0 scoorden. Daarbij constateert de inspectie dat het centraal examencijfer voor Nederlands, de moderne vreemde talen en de exacte vakken (met uitzondering van wiskunde) op de opbrengstenkaart 2011 van een voldoende niveau zijn, hetgeen het jaar daarvoor niet het geval was.

De voorlopige resultaten van de examens 2011 laten een verdere stabilisatie van het gemiddeld centraal examencijfer (6,0) en het verschil SE-CE (0,24) zien, op grond waarvan de mogelijkheid bestaat dat op het opbrengstenoordeel 2012 de indicator 'gemiddeld centraal examencijfer' een voldoende oordeel krijgt.

De afgelopen twee jaar heeft de school gerichte verbeteractiviteiten ingezet om de opbrengsten te verbeteren. Er is een toelatingscommissie ingesteld en de toelatings- en determinatiecriteria zijn aangescherpt. De school werkt met de regionale plaatsingswijzer, waarbij ook het contact met de basisscholen is geïntensiveerd. Hierdoor zijn de basisschooladviezen ook realistischer geworden. Aangezien de school zich te midden van twee zogenaamde Vogelaarwijken bevindt en relatief veel zij-instroom in het derde leerjaar kende, voelde de school zich genoodzaakt om de toelatings- en

bevorderingsnormen aan te scherpen om de relatief grote afstroom en het zittenblijven tegen te gaan. Dit beleid is reeds in het voorjaar van 2010 ingezet en wordt doorlopend bijgesteld.

Met bovenstaande maatregelen heeft de school goede verbeteringen ingezet. Op basis van de analyse van de examenresultaten van 2011 en het ingezette beleid op basis van het verbeterplan, is het de verwachting dat de opbrengsten zich verder positief zullen blijven ontwikkelen.

Het onderwijsproces

Opgeheven tekortkomingen

De inspectie constateert dat het primaire onderwijsproces is verbeterd ten opzichte van het kwaliteitsonderzoek (KO) in december 2010. Destijds werden drie normindicatoren van het onderwijsleerproces als onvoldoende beoordeeld.

De school beschikt nu over een uitgewerkt taalplan (2.3), dat zowel binnen als buiten de klas voorziet in extra taalondersteuning voor leerlingen die dat nodig hebben. Met behulp van genormeerde, methodeonafhankelijke toetsen wordt vastgesteld welke leerlingen met name voor extra ondersteuning in aanmerking komen. Dit wordt vastgelegd in het leerlingvolgsysteem en verwerkt in de individuele handelingsplannen. Ook zijn er aparte steunlessen voor taal (overigens ook voor rekenen) voor leerlingen die dit nodig hebben. De inspectie stelt vast dat er goede vorderingen zijn gemaakt in de ontwikkeling van het taalbeleid, waarbij aspecten van stimulerend taalbeleid zijn terug te zien in vrijwel alle geobserveerde lessen.

Uit de lesobservaties en de gevoerde gesprekken met docenten en leerlingen, blijkt dat het schoolklimaat (4.7) aanmerkelijk is verbeterd. Van brutale opmerkingen of ander grensoverschrijdend gedrag van leerlingen is op de onderzoeksdag niets gebleken. De school heeft dan ook zwaar ingezet om het klimaat te verbeteren door -onder andere- het opzetten van een leerling- en ouderraad, het invoeren van het schoolwachtproject voor leerlingen en het openstellen van cursussen voor activerende didactiek voor docenten. De docenten blijken nu beter in staat te zijn om een taakgerichte werksfeer (5.2) te realiseren, waarbij de leerlingen een leergerichte houding hebben en meer worden uitgedaagd dan voorheen.

De inspectie stelt vast dat docenten hun instructie (6.2) en de onderwijstijd (6.4) tijdens hun lessen over het algemeen voldoende afstemmen op verschillen in ontwikkelingen tussen leerlingen.

Nog niet opgeheven tekortkomingen

De inspectie is van oordeel dat de verwerkingsopdrachten beter afgestemd kunnen worden op de verschillen in ontwikkeling tussen leerlingen. Die verschillen in ontwikkeling zijn er onmiskenbaar, niet in de laatste plaats omdat leerlingen met en zonder leerwegondersteuning bij elkaar in de klas zitten. Overigens geldt dit aandachtspunt met name ten aanzien van de avo-vakken en in mindere mate voor de beroepsgerichte vakken.

Zorg en begeleiding

Opgeheven tekortkomingen

De school maakt gebruik van objectieve, methode-onafhankelijke toetsen en screeningsinstrumenten om de ontwikkeling van de leerlingen te volgen (7.1). De resultaten van deze toetsen worden ook in toenemende mate aangewend om de leerlingen begeleiding en ondersteuning op maat te geven. Momenteel gebeurt dit nog overwegend buiten de klas. De school kan het rendement van de zorg en begeleiding vergroten, door de resultaten van de toetsen meer door te vertalen naar handelingsgerichte maatregelen die in de klas ten uitvoer worden gebracht.

De kwaliteitszorg

Opgeheven tekortkomingen

De inspectie stelt vast dat de kwaliteitszorg van de school ten tijde van het kwaliteitsonderzoek van december 2010 als voldoende werd beoordeeld. Geen enkele van de beoordeelde kwaliteitsindicatoren werd als onvoldoende beoordeeld. Dit was een gevolg van het feit dat de school reeds ruim voorafgaand aan het kwaliteitsonderzoek van december 2010 beleid had ontwikkeld om de opbrengsten en de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren.

Bij dit onderzoek naar kwaliteitsverbetering concludeert de inspectie dat het blijvende urgentiebesef bij zowel het management als het team om de resultaten te verbeteren heeft geresulteerd in verdere kwaliteitsmaatregelen die inmiddels goed geborgd zijn in de organisatie. Om zichzelf scherp te houden ondergaat de school periodieke externe audits. De resultaten van de laatste audit in november 2011 komen vrijwel overeen met de bevindingen van de inspectie. Gezien de voortvarendheid waarmee de problemen zijn en worden aangepakt, verdient de school een compliment.

Wet- en regelgeving

De inspectie stelt vast dat de school voldoet aan de wettelijke vereisten voor wat betreft de schoolgids, het schoolplan, het zorgplan, het examenreglement, de PTA's en de geplande onderwijstijd.

3. TOEZICHTARRANGEMENT

De kwaliteit van het onderwijs van CSG Comenius, locatie Zamenhof, afdeling vmbo kaderberoepsgerichte leerweg heeft zich in de afgelopen periode sterk verbeterd. De kwaliteit van het onderwijs vertoont geen belangrijke tekortkomingen meer in het onderwijsproces en de kwaliteitszorg is verder ontwikkeld. De opbrengsten zijn nog onvoldoende, maar laten wel een positieve ontwikkeling zien. Om deze reden kent de Inspectie van het Onderwijs aan CSG Comenius, locatie Zamenhof, afdeling vmbo kaderberoepsgerichte leerweg het aangepast arrangement 'zwak' toe.